

יונה במעי הדגה

סימי פיטרס Source Sheet by

יונה ב' א' - י"א

(א) וַיִּמַן יְהוָה דָּג גָּדוֹל לְבָלֵעַ אֶת־יוֹנָה וַיְהִי יוֹנָה בְּמַעֵי הַדָּג שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לַיְלֹת: (ב) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל־יְהוָה אֱלֹהָיו מִמַּעַי הַדָּגָה: (ג) וַיֹּאמֶר קִרְאֲתִי מִצָּרָה לִי אֶל־יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי מִבֶּטֶן שְׂאוֹל שׁוּעָתִי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי: (ד) וַתִּשְׁלִיכֵנִי מִצּוֹלָה בְּלִבְבַּי יָמִים וַנְהָר יִסְבְּבֵנִי כָּל־מִשְׁבְּרֵיהָ וּגְלִיָּה עָלַי עָבְרוּ: (ה) וַאֲנִי אָמַרְתִּי נִגְרַשְׁתִּי מִנְּגַד עֵינַיָּה אֶךְ אוֹסִיף לְהַבִּיט אֶל־הַיִּכַּל קְדֹשָׁה: (ו) אֶפְפוּנֵי מַיִם עַד־נֶפֶשׁ תְּהוֹם יִסְבְּבֵנִי סוּף חֲבוּשׁ לְרֹאשִׁי: (ז) לְקַצְבֵי הָרִים יִרְדְּתִי הָאָרֶץ בְּרַחֲמֶיהָ בְּעַדִּי לְעוֹלָם וַתַּעַל מִשְׁחַת חַיִּי יְהוָה אֱלֹהֵי: (ח) בְּהִתְעַטֵּף עָלַי נֶפְשִׁי אֶת־יְהוָה זָכַרְתִּי וַתִּבְּוֹא אֵלַי תִּפְלֹתַי אֶל־הַיִּכַּל קְדֹשָׁה: (ט) מִשְׁמְרִים הַבְּלִי־שׁוֹא חֲסָדָם יַעֲזֹבוּ: (י) וַאֲנִי בְּקוֹל תוֹדָה אֲזַבְּחָה־לָּךְ אֲשֶׁר נִדְרַתִּי אֲשַׁלְּמָה יְשׁוּעָתָה לִיהוָה: {פ} (יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה לְדָג וַיִּקָּא אֶת־יוֹנָה אֶל־הַיַּבְּשָׁה: {ס}

רש"י על יונה ב' א'

דג גדול. זכר היה והיה עומד בריוח ולא נתן לב להתפלל רמוז הקב"ה לדג והקיא לתוך פיה של נקבה שהיתה מלאה עוברי' והיה שם בדוחק ויתפלל שם שנאמר ממעי הדגה:

רש"י על יונה ב' ג'

מבטן שאול שועתי. מבטן הדג שהוא כשאול לי:

רש"י על יונה ב' ה'

ואני אמרתי. כשהשליכוני אל הים הנני מת ונגרשתי מנגד עיניך: אך. ראיתי שקיימתני כל אלו הימים ידעתי כי אוסיף להביט אל היכל קדשך:

רש"י על יונה ב' ז'

ותעל משחת חיי. אבל כבר ראיתי כאן גיהנם ומשם העליתני והנני עתה כנגד תחת ההיכל שבירושלים כענין שנאמר אך אוסיף להביט אל היכל קדשך ותבא אליך תפילתי אל היכל קדשך:

רש"י על יונה ב':ט'

משמרים הבלי שוא. אותן שעובדים לעכו"ם: חסדם יעזובו. יראת הקב"ה שכל חסדם וטובתם מאתו יעזובו אבל אני איני כן אלא בקול תודה אזבחה לך כך תרגם יונתן ופרקי דר' אליעזר דרשו כלפי המלחים שעזבו חסדם שהיו מטיבים לעכו"ם ונתגירו:

רד"ק על יונה ב':ב'

ויתפלל יונה. נס גדול היה שהיה במעי הדג שלשה ימים ושלשה לילות והוא חי ועוד נס אחר שלא נדהם אלא עמד בדעתו ובשכלו והתפלל:

רד"ק על יונה ב':ג'

ויאמר. ויענני כיון שעמד בחיותו ידע שיצא ממעי הדג בשלום:

מלבי"ם על יונה ב':א'

וימן ה' דג גדול, ה' הזמין במקום הזה דג גדול שבלעו כולו שלם ולא שבר עצמותיו, וזה ידוע שמן הנמנע שיחיה אדם במעי הדג אפי' שעה אחת, שהאדם צריך שאיפת רוח קר מבחוץ, אולם באשר כבר נגזר עליו מיתה ונחשב כאילו נולד שנית שם לו ה' טבע העובר, הנוצר ומתקיים ט' חדשים במעי אמו מבלי שאיפת רוח כמ"ש הרי"א והיה זה א' מפלאי הבורא כנס של חנניה מישאל ועזריה בכבשן האש וכדומה:

פרקי דרבי אליעזר י'

...בחמישי ברח יונה מפני אלהים, ולמה ברח, אלא פעם ראשון שלחו להשיב את גבול ישראל ועמדו דבריו, שנאמר (מלכים ב יד, כה): "הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת" וגו'. פעם שניה שלחו לירושלים להחריבה, כיון שעשו תשובה הקב"ה עשה כרוב חסדיו ונחם על הרעה ולא חרבה, והיו ישראל קוראין אותו נביא שקר. פעם ג' שלחו לנינוה, דן יונה דין בינו לבין עצמו, אמר: אני יודע שזה הגוי קרובי התשובה הם, עכשיו עושין תשובה והקב"ה שולח רוגזו על ישראל, ולא די שישראל קורין אותי נביא שקר אלא אף העכומ"ז...

ילקוט שמעוני על נ"ך תק"נ

ר' מאיר אומר ממונה היה הדג לבלוע את יונה מששת ימי בראשית שנאמר

וימן ה' דג גדול, נכנס לתוך פיו כאדם שנכנס לביהכ"נ גדולה והיו שתי עיניו כחלונות אמר פנסאות מאירות ליונה, ר' מאיר אומר מרגלית היתה תלויה במעיו של דג ומאירה ליונה כשמש הזה שהאיר בגבורה וראה יונה כל מה שבימים ובתהומות, א"ל הדג ליונה אי אתה יודע שיומי בא להתאכל לתוך פיו של לויתן, אמר לו הוליכני אצלו ואני מציל אותי ואותך מפיו, הוליכו אצל לויתן, אמר לו בשבילך ירדתי לראות את מדורך בים, ולא עוד אלא שאני עתיד לירד וליתן חבל בראשך ולעשות סעודה ממך לצדיקים, הראהו חותמו של אברהם אבינו הביט לברית וראה לויתן וברח מלפניו מהלך שני ימים, אמר לו אני הצלתיך מפיו של לויתן הראני כל מה שבימים ובתהומות, והראהו נחל גדול של אוקינוס שנאמר ונהר יסובבני (יונה ב':ד'), והראהו שבילי ים סוף שעברו ישראל בתוכם שנאמר סוף חבוש לראשי (יונה ב':ו'), והראהו מקום שמשברי הים אליו יוצא שנאמר כל משבריך וגליך עלי עברו (יונה ב':ד'), והראהו עמודי ארץ במכונייה שנאמר הארץ בריחיה בעדי לעולם, (יונה ב':ז'), והראהו שאול תחתית שנאמר מבטן שאול שועתי, (יונה ב':ג'), והראהו גיהנם שנאמר ותעל משחת חיי, (יונה ב':ז') והראהו היכל ה' שנאמר לקצבי הרים, (יונה ב':ז') מכאן אנו למדים שירושלים על שבעה הרים עומדת, וראה שם אבן שתיה קבועה בתהומות, וראה שם בני קרח עומדים ומתפללים עליה,

והיה יונה שלשה ימים ושלשה לילות במעי הדג ולא התפלל, אמר הקב"ה אני הרחבתי לו מקום במעי דג זכר כדי שלא יצטער והוא אינו מתפלל אני מזמן דגה מעוברת שס"ה אלפים רבבות דגים קטנים כדי שיצטער ויתפלל לפני, מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים, באותה שעה זימן לו הקב"ה דגה מעוברת ואמרה לו דגה לדג איש נביא שבמעיק שגרני הקב"ה לבלעו אם אתה פולטו הרי טוב ואם לאו אני בולעך עמו, אמר לה מי יודע אם הדבר שאתה אומר אמת, אמר לו לויתן, הלכו אצל לויתן, אמרה לו דגה לויתן מלך על כל דגי הים אי אתה יודע ששגרני הקב"ה אצל דג זה לבלוע איש נביא שבמעיו, אמר לה הן, אמר לו דג ללויתן אימתי, אמר לו בשלש שעות אחרונות כשירד הקב"ה לצחק בי (תהלים ק"ד:כ"ו) שמעתי כן, מיד פלטו ובלעתו הדגה והיה בצער גדול מתוך הדוחק ומתוך הטנוף,

מיד כוון לבו בתפלה שנאמר ויתפלל יונה וגו' במעי הדגה, אמר רבון העולמים אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח אם אסק שמים וגו' אתה מלך על כל הממלכות ואדון על כל רוזני תבל, כסאך שמי שמים וארץ הדום רגליך, מלכותך במרום וממשלתך בעומק, מעשי כל האדם גלויים לפני

ותעלומות כל גבר פרושות לך, דרכי כל אדם אתה חוקר ומצעדי כל חי אתה בוחן, סתרי כליות אתה יודע, רזי לבבות אתה מביין, כל מסתרים גלויים לך, אין תעלומות לפני כסא כבודך ואין נסתר מנגד עיניך, כל רז ורז אתה סודר וכל דבר ודבר אתה סח, בכל מקום אתה שם, עיניך צופות רעים וטובים בבקשה ממך ענני מבטן שאול והושיעני במצולה ותבא באזניך שועתי ומלא בקשתי, שאתה יושב ברחוק ושומע בקרוב, נקראת מעלה ומוריד נא העלני, נקראת ממית ומחיה הגעתי למות החייני, ולא נענה עד שיצא דבר זה מפיו ואשר נדרתי להעלות את לויתן ולעשותו לפניהם אשלם ביום ישועות ישראל ואני בקול תודה אזבחה לך (יונה ב':י), מיד רמז הקב"ה לדג והקיא את יונה תתקס"ח פרסאות ליבשה

וראו המלחים את כל האותות והנפלאות שעשה הקב"ה עם יונה והשליכו איש את אלהיו שנאמר משמרים הבלי שוא, וחזרו ליפו ועלו לירושלים ומלו בשר ערלתם שנאמר וייראו האנשים יראה גדולה וגו', וכי זבח זבחו, אלא ברית מילה שהוא כדם זבח ונדרו איש אשתו ובניו וכל אשר לו לאלהי יונה ונדרו ושלמו ועליהם הוא אומר ועל גרי הצדק:

בראשית א':א'

(א) בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ:

רש"י על בראשית א':א'

ברא אלהים ולא נאמר ברא ה', שבתחלה עלה במחשבה לבראתו במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, הקדים מדת רחמים ושתפה למה"ד, והיינו דכתיב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים: